

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ELEANOR SHARPSTON

8 päivänä heinäkuuta 2010¹

1. Unionin tuomioistuinta pyydetään tässä ennakkoratkaisupyyntöissä jälleen kerran tulkitsemaan ETY–Turkki-assosiaationeuvoston päätöstä N:o 1/80 (jäljempänä päätös N:o 1/80).² Nyt esillä olevassa asiassa on kyse turkkilaisen työntekijän tyttärestä, jolle myönnettiin lupa muuttaa ja joka muutti tämän työntekijän luokse jäsenvaltioon edellä mainitun päätöksen 7 artiklan nojalla, ja hänen asemastaan. Ennen sen kolmen vuoden ajanjakson päättymistä, jonka jälkeen tämän artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukainen oikeus työmarkkinoille pääsyyn voi syntyä, tytär solmi avioliiton Turkissa Turkin kansalaisen kanssa, mutta asui edelleen koko edellä mainitun ajan Alankomaissa ”saman katon alla” tämän työntekijän ja hänen puolisonsa kanssa. Kyseessä olevan jäsenvaltion kansalliset viranomaiset ovat pyrkineet peruuttamaan tyttären oleskeluoikeuden. Ne väittävät, että tytär ei avioliittonsa vuoksi enää ollut edellä mainitussa artiklassa tarkoitettu turkkilaisen työntekijän perheenjäsen ja että hän on näin ollen menettänyt oikeutensa oleskeluun vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt*ETY:n ja Turkin välinen assosiaatiosopimus*

2. ETY:n ja Turkin välinen assosiaatiosopimus³ (jäljempänä assosiaatiosopimus) tehtiin vuonna 1963.

3. Assosiaatiosopimuksen lisäpöytäkirjan⁴ 59 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tämän pöytäkirjan soveltamisalalla Turkkiin ei voida soveltaa edullisempaa kohtelua kuin se, jonka jäsenvaltiot myöntävät toisilleen yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.”

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

2 – Assosiaation kehittämisestä 19.9.1980 tehty Ankarassa 12.9.1963 allekirjoitetulla Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisellä assosiaatiosopimuksella perustetun assosiaationeuvoston päätös N:o 1/80.

3 – Ankarassa 12.9.1963 allekirjoitettu ETA:n ja Turkin tasavallan välinen assosiaatiosopimus.

4 – Brysselissä 23.11.1970 allekirjoitettu lisäpöytäkirja, joka tehtiin, hyväksyttiin ja vahvistettiin yhteisön puolesta 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2760/72 (EYVL L 293, s. 1; asetuksesta ei ole julkaistu virallista englanninkielistä käännöstä).

4. Päätöksen N:o 1/80 II luvun otsikkona on ”Sosiaaliset määräykset”. Tämän luvun 1 jakson otsikkona on ”Työhön ja työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät kysymykset”. Se sisältää päätöksen 6–16 artiklan.

5. Päätöksen 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”(1) Jollei hänen perheenjäsentensä vapaata oikeutta työskentelyyn koskevista 7 artiklan määräyksistä muuta johdu, turkkilaisella työntekijällä, joka kuuluu laillisille työmarkkinoille tietyssä jäsenvaltiossa, on oikeus:

- työskenneltyään säännönmukaisesti yhden vuoden saada työlupansa uudistetuksi tässä jäsenvaltiossa samaa työnantajaa varten, jos hänellä on työpaikka;
- työskenneltyään säännönmukaisesti kolme vuotta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa valitsemaltaan saman ammattialan työnantajalta työtarjous, joka on tehty tavanomaisin ehdoin ja joka on rekisteröity tämän valtion työvoimaviranomaisissa, jollei yhteisön jäsenvaltioiden työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;
- työskenneltyään säännönmukaisesti neljä vuotta tehdä tässä jäsenvaltiossa vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

(2) Vuosiloma ja äitiysloma sekä poissaolo työtapaturman tai sairauden vuoksi lyhyen aikaa rinnastetaan säännönmukaisesti työskentelykausiin. Toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisesti toteamat omasta tahdosta riippumattomat työttömyyskaudet ja poissaolo pitempiaikaisen sairauden vuoksi, vaikka niitä ei rinnasteta säännönmukaisesti työskentelykausiin, eivät vaikuta haitallisesti niihin oikeuksiin, jotka on saatu aikaisempien työskentelykausien perusteella.”

6. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille kuuluvan turkkilaisen työntekijän perheenjäsenillä, joille on annettu lupa muuttaa tämän työntekijän luokse, on oikeus

- asuttuaan tässä jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vähintään kolme vuotta vastaanottaa mikä tahansa työtarjous, jollei yhteisön jäsenvaltioiden työntekijöille annettavasta etusijasta muuta johdu;
- asuttuaan tässä jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vähintään viisi vuotta tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä.

Turkkilaisten työntekijöiden lapset, jotka ovat saaneet ammattikoulutusta vastaanottavassa valtiossa, voivat tässä jäsenvaltiossa asumisensa kestosta riippumatta vastaanottaa tässä jäsenvaltiossa minkä tahansa työtarjouksen

sillä edellytyksellä, että toinen vanhemmista on työskennellyt laillisesti kyseisessä jäsenvaltiossa vähintään kolme vuotta.”

jäljempänä vuoden 2000 ohje), kuinka se aikoo käyttää vuoden 2000 ulkomaalaislaissa ja vuoden 2000 ulkomaalaisasetuksessa sille myönnettyä toimivaltaa.

7. Päätöksen N:o 1/80 14 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Tämän jakson määräyksiä on sovellettava, jollei yleisen järjestyksen, turvallisuuden tai kansanterveyden vuoksi perustelluista rajoituksista muuta johdu.”

10. Vuoden 2000 ulkomaalaislain 14 §:n 1 momentin nojalla Alankomaiden kansallisilla viranomaisilla on toimivalta muun muassa hyväksyä tai hylätä ulkomaalaisen esittämä määräaikaisen oleskeluluvan myöntämistä ja sen keston pidentämistä koskeva hakemus ja muuttaa näitä lupia. Tämän lain 14 §:n 2 momentissa sallitaan näiden lupien myöntäminen tietyin rajoituksin ja ehdoin.

Kansallinen lainsäädäntö

8. Ulkomaalaislain kokonaisuudistuksesta 23.11.2000 annettu laki (Wet van 23 november 2000 tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet, jäljempänä vuoden 2000 ulkomaalaislaki) tuli voimaan 1.4.2001.

11. Vuoden 2000 ulkomaalaislain 18 §:n 1 momentissa säädetään, että oleskeluluvan pidentämistä koskeva hakemus voidaan hylätä useista syistä. Näihin kuuluvat tapaukset, joissa 1) hakija on antanut väärää tietoa tai salannut tietoja, jotka olisivat johtaneet luvan myöntämistä tai sen keston pidentämistä koskevan alkuperäisen hakemuksen hylkäämiseen ja 2) hakija ei ole noudattanut lupaa myönnettäessä asetettua rajoitusta tai lupaan liittyvää ehtoa.

9. Samana päivänä tulivat voimaan myös vuoden 2000 ulkomaalaisasetus (Vreemdelingenbesluit, jäljempänä vuoden 2000 ulkomaalaisasetus) ja ulkomaalaisia koskevat määräykset (Voorschrift Vreemdelingen). Pääasian vastaaja Staatssecretaris van Justitie ilmoitti vuoden 2000 ulkomaalaislain hallinnollisessa soveltamisohjeessa (Vreemdelingencirculaire,

12. Vuoden 2000 ulkomaalaislain 19 §:n nojalla kansalliset viranomaiset voivat peruuttaa oleskeluluvan tietyillä perusteilla, joilla luvan pidentämistä koskeva hakemus olisi voitu hylätä. Näihin perusteisiin kuuluvat edellä 11 kohdassa mainitut seikat.

13. Vuoden 2000 ulkomaalaisasetuksen 3 §:n 51 momentin 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että määräaikainen oleskelulupa oleskelun jatkamista koskevin rajoituksin voidaan myöntää oleskeluvalla Alankomaissa kolme vuotta asuneelle ulkomaalaiselle edellytyksellä, joka liittyy perheen yhdistämiseen sellaisen henkilön kanssa, jolla on pysyvä oleskelulupa.

14. Vuoden 2000 soveltamisohje sisältää määräyksiä, joiden mukaisesti Alankomaiden viranomaisten on sovellettava päätöksen N:o 1/80 määräyksiä. Vuoden 2000 ohjeen B11/3.5 kohdassa, sellaisena kuin se oli voimassa pääasian oikeudenkäynnissä riitautetun päätöksen tekoheikellä, määrätään seuraavaa:

”-- ‘perheenjäseniä’ ovat turkkilaisen työntekijän aviopuoliso sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia, sekä tällaisen työntekijän ja hänen aviopuolisonsa huollettavina olevat sukulaiset ylenevässä polvessa --.

‘Säännönmukainen asuminen’ edellyttää, että perheenjäsenen on tosiasiallisesti tullut asua keskeytyksettä kolme tai vastaavasti viisi vuotta turkkilaisen työntekijän luona --. Tässä tarkoitettua ajanjaksoa laskettaessa on kuitenkin otettava huomioon lyhytaikaiset yhteiselämän keskeytykset, joiden tarkoituksena ei ole ollut yhteiselämän lopettaminen, kuten asianomaisen henkilön kohtuullisen ajan kestänyt ja perusteltujen syiden vuoksi tapahtunut poissaolo yhteisestä asunnosta tai hänen alle kuuden kuukauden pituinen

oleskelunsa lähtömaassaan silloin, kun oleskelu ei johtunut hänen tahdostaan --.”

15. Vuoden 2000 ohjeen B2/8.3 kohdassa, sellaisena kuin se oli voimassa pääasian oikeudenkäynnissä riitautetun päätöksen tekoheikellä, määrätään seuraavaa:

”Oleskelulupaa ei myönnetä, jos täysi-ikäinen lapsi ei tosiasiallisesti kuulu tai ei enää lähtömaassaan tosiasiallisesti kuulunut vanhemman perheeseen. ‘Tosiasiallisesti perheeseen kuuluminen’ edellyttää seuraavaa:

- perheside on ollut olemassa jo ulkomailla,
- on kysymys moraalaisesta ja taloudellisesta riippuvaisuudesta vanhemmasta, ja tämän riippuvuuden on oltava syntynyt jo ulkomailla, ja
- ulkomaalaisen on mentävä asumaan vanhemman (vanhempien) luokse.

Täysi-ikäinen lapsi ei enää tosiasiallisesti kuulu perheeseen, jos tosiasiallisen perhesiteen voidaan katsoa katkenneen. Näin on aina silloin, kun yksi tai useampi seuraavista olosuhteista vallitsee:

--

- ulkomaalainen perustaa oman perheen solmimalla avioliiton tai parisuhteen

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

- ulkomaalaisella on (avioliiton ulkopuolella syntyneen) lapsen, kasvattilapsen, adoptiolapsen tai muun hänestä riippuvaisen perheenjäsenen huoltajuus tai huoltovelvollisuus.

--”

17. Pääasian kantaja Fatma Pehlivan on syntynyt 7.8.1979, ja hän on Turkin kansalainen. Hän saapui Alankomaihin 11.5.1999. Staatssecretaris van Justitie myönsi kantajalle 9.8.1999 tavanomaisen määräaikaisten oleskeluluvan, jonka edellytyksenä oli ”laajennettu perheen yhdistäminen vanhempien luona”. Lupaa jatkettiin viimeksi 24.7.2003 saakka.

16. Vuoden 2000 ohjeen B11/3.5.1 kohdassa määrättiin päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun kolmen vuoden asumista koskevan vaatimuksen täyttäneen perheenjäsenen oleskeluoikeudesta seuraavaa:

”-- päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaista vapaata pääsyä työmarkkinoille sovelletaan kolmen vuoden säännönmukaisen asumisen jälkeen. Tämä turkkilaisen työntekijän perheenjäsenen kannalta edullisempi määräys poikkeaa siitä, mitä päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa määrätään. Tätä edullisempaa määrystä on sovellettava aina.

--

Kun henkilö on asunut maassa säännönmukaisesti kolme vuotta, päätöksen N:o 1/80 7 artiklan mukaan perheenjäsenen oleskelulle ei enää aseteta ehtoja. --”

18. Kantaja solmi 22.12.2000 Turkissa avioliiton Turkin kansalaisen Ekrem Pehlivanin kanssa. Avioparille syntyi 30.3.2002 poika. Vaikka näyttää siltä, että kantaja oli velvollinen ilmoittamaan avioliitosta Alankomaiden viranomaisille heti, kun avioliitto oli solmittu, tai pian sen jälkeen, kantaja teki ilmoituksen vasta 3.5.2002.

19. Kantaja jätti 19.3.2002 hieman ennen poikansa syntymää hakemuksen hänelle myönnetyn oleskeluluvan edellytyksen muuttamisesta siten, että edellytyksenä olisi ”jatkettu oleskelulupa”. Staatssecretaris van Justitie peruutti 13.10.2003 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös) kantajalle myönnetyn oleskeluluvan ja hylkäsi samalla kantajan hakemuksen oleskeluluvan edellytyksen muuttamisesta.

20. Oleskeluluvan peruuttamista koskevan päätöksen perusteluna oli, että tosiasiallinen perheside oli katkennut, kun kantaja oli solminut avioliiton 22.12.2000. Oleskelulupa

peruutettiin taannehtivasti mainitusta päivästä alkaen.

21. Kantaja asui Alankomaissa vanhempiensa luona 12.8.1999 alkaen 1.4.2005⁵ saakka myös avioliiton solmimisen jälkeen. Alankomaiden kuulemislautakunnalle antamassaan ilmoituksessa kantaja totesi, että hänen aviopuolisonsa saapui Alankomaihin ja asui kesäkuusta 2002 lähtien yhdeksän kuukauden ajan kantajan ja tämän vanhempien luona. Hänet karkotettiin maasta hänen oleskelulupahakemuksensa hylkäämisen jälkeen. Avioliitto päättyi Turkin tuomioistuimen 10.2.2004 antamalla tuomiolla.

22. Kantaja oli tyytymätön päätökseen, jolla hänen oleskelulupansa peruutettiin ja hänen hakemuksensa lupaan liittyvän edellytyksen muuttamisesta hylättiin, ja teki 7.11.2003 oikaisuvaatimuksen riidanalaisesta päätöksestä. Staatssecretaris van Justitie hylkäsi oikaisuvaatimuksen 12.12.2005 tehdyllä päätöksellä.

23. Kantaja valitti viimeksi mainitusta päätöksestä 29.12.2005 Rechtbank 's-Gravenhaagen (Haagin alioikeus).

5 – Tämä on ennakkoratkaisupyynnössä mainittu päivämäärä. Vaikka sen paikkansapitävyys on kyseenalaistettu Alankomaiden hallituksen kirjallisissa huomautuksissa, näyttää olevan kiistatonta, että kantaja asui vanhempiensa luona ainakin kolme vuotta sen jälkeen, kun hänelle oli myönnetty oleskelulupa.

24. Kansallinen tuomioistuin katsoi pääasian ratkaisemisen edellyttävän päätöksen N:o 1/80 7 artiklan tulkintaa, joten se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1a) Onko [pätöksen N:o 1/80] 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa tulkittava siten, että kyseistä artiklaa sovelletaan, jos perheenjäsen on tosiasiallisesti asunut kolme vuotta turkkilaisen työntekijän luona ja jos toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät ole kyseisten kolmen vuoden aikana kyseenalaistaneet perheenjäsenen oleskeluoikeutta?

1b) Estääkö [pätöksen N:o 1/80] 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäinen luetelmakohta jäsenvaltiota päättämästä kyseisten kolmen vuoden aikana, että jos perheenjäsen, jolle on myönnetty lupa tulla maahan, solmii avioliiton, hän ei voi enää vedota kyseisen määräyksen mukaisiin oikeuksiinsa, vaikka hän asuisi edelleen turkkilaisen työntekijän luona?

2) Estääkö päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäinen luetelmakohta tai jokin muu unionin oikeuden säännös tai määräys ja/tai oikeudellinen periaate sen, että kolmen vuoden ajanjakson päätyttyä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset kyseenalaistavat taannehtivasti ulkomaalaisen oleskeluoikeuden sellaisen kansallisen lainsäädännön perusteella, joka koskee sitä, onko

kysymyksessä perheenjäsen ja/tai onko asuminen kyseisten kolmen vuoden aikana ollut säännönmukaista?

Asian arviointi

3a) Onko edellä esitettyihin kysymyksiin vastattaessa merkitystä sillä, onko ulkomaalainen tahallisesti tai tahattomasti jättänyt antamatta tietoja, jotka vaikuttavat kansallisen lainsäädännön mukaiseen oleskeluoikeuteen? Jos vastaus on myöntävä, missä mielessä se on merkityksellistä?

3b) Vaikuttaako asiaan se, ovatko tiedot tulleet ilmi edellä mainitun kolmen vuoden ajanjakson aikana vai vasta kyseisen ajanjakson päätyttyä? Tässä yhteydessä on otettava huomioon, että toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tietojen ilmi tuleminen jälkeen mahdollisesti tehtävä (tarkempia) tutkimuksia ennen kuin ne voivat ryhtyä päätöksentekoon. Jos se vaikuttaa asiaan, millä tavoin?”

25. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet kantaja, Saksan, Italian ja Alankomaiden hallitukset sekä Euroopan komissio. Suullisia huomautuksia esittivät 15.4.2010 pidetyssä istunnossa kantaja, Alankomaiden hallitus ja komissio.

26. Ennakkoratkaisukysymyksissä otetaan esille useita seikkoja. Tärkein niistä sisältyy kysymykseen 1b, joka liittyy olennaiseen kysymykseen siitä, miten avioliitto vaikuttaa päätöksen N:o 1/80 7 artiklassa (jäljempänä 7 artikla) tarkoitettuun henkilön oleskeluoikeuteen. Käsittelem ensiksi tätä seikkaa. Tämän jälkeen käsittelem kysymyksiä 1a ja 2, jotka liittyvät jäsenvaltion oikeuteen kyseenalaistaa kyseessä olevan artiklan nojalla oletettavasti syntyneet oikeudet ja joita on paras käsitellä yhdessä. Kysymykset 3a ja 3b koskevat seikkoja, jotka riippuvat muihin kysymyksiin annettavista vastauksista, joten käsittelem niitä viimeiseksi.

Kysymys 1b

27. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien tiedustele tässä kysymyksessään lähinnä sitä, onko sellainen kansallinen sääntö pätevä, jossa määrätään, ettei kantajan tilanteessa oleva henkilö, joka saapuu laillisesti jäsenvaltioon ja asettuu sinne asumaan 7 artiklan mukaisesti, voi enää vedota edellä mainitun artiklan nojalla syntyviin oikeuksiin, jos hän solmii avioliiton 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luettelumakohdassa tarkoitettujen kolmen vuoden ajanjakson aikana.

28. Kaikki unionin tuomioistuimelle huomautuksia esittäneet jäsenvaltiot väittävät, että tällainen kansallinen sääntö on pätevä. Niiden mielestä riidanalainen päätös, jossa kantajan oleskeluoikeus Alankomaissa peruutettiin hänen solmimansa avioliiton vuoksi, oli täysin lainmukainen. Kantaja ja komissio sen sijaan väittävät, ettei tällaista päätöstä olisi pitänyt tehdä ja että kantajan oleskeluoikeuden olisi jatkuttava avioliitostaan riippumatta. Kantaja totesi kirjallisissa huomautuksissaan ja uudelleen istunnossa, että hän ei missään tapauksessa ole salannut epärehellisesti tai vilpillisesti tietoja viranomaisilta.

31. Assosiaationeuvoston päätöksessä N:o 2/76⁶ vahvistettiin joitakin toimenpiteitä, joilla pannaan täytäntöön työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen määräykset. Erityisesti päätöksen 2 artiklassa myönnettiin jäsenvaltiossa työskenteleville turkkilaisille työntekijöille tiettyjä rajoitettuja oikeuksia kyseisen valtion työmarkkinoille pääsyyn sen jälkeen, kun työntekijä on työskennellyt tässä valtiossa säännönmukaisesti kolmen vuoden ajan. Viiden vuoden työskentelyn jälkeen näille työntekijöille annettiin oikeus tehdä vapaasti tässä jäsenvaltiossa minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä. Päätöksen 3 artiklassa määrättiin, että vanhempiensa luona tässä valtiossa ”säännönmukaisesti asuville” turkkilaisille lapsille annetaan pääsy yleisille koulutuskursseille. Heille ei kuitenkaan myönnetty oikeutta päästä sen jäsenvaltion työmarkkinoille, jossa heidän vanhempansa oli töissä.

Alustavat huomautukset

29. Aluksi on tarkasteltava asiayhteyttä, jossa 7 artikla laadittiin.

32. Päätös N:o 2/76 korvattiin päätöksellä N:o 1/80. Viimeksi mainitun päätöksen johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan olevan välttämätöntä ”kehittää – – järjestelmää, jota sovelletaan työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä,” päätöksen N:o 2/76 mukaiseen järjestelmään nähden.

30. Assosiaatiosopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa määritellään sopimuksen tarkoitus. Siinä todetaan, että sopimuksen tarkoituksena on edistää sopimuspuolten välisten kaupallisten ja taloudellisten suhteiden jatkuvaa ja tasapainoista vahvistumista. Sopimuksen 12 artiklan nojalla sopimuspuolet suostuvat siihen, että niitä sitovat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevat perustamissopimuksen määräykset, jotka sisältyvät nykyisiin SEUT 45, SEUT 46 ja SEUT 47 artiklaan.

33. Päätöksen N:o 2/76 2 artiklan määräyksiä laajennettiin päätöksen N:o 1/80 6 artiklassa. Erityisesti turkkilaiselle työntekijälle, ”joka kuuluu laillisille työmarkkinoille tietyssä jäsenvaltiossa”, myönnettiin vuoden säännönmukaisen työskentelyn jälkeen tietynasteinen työsuhdeturva, jonka mukaan hänellä on

⁶ – Assosiaatiosopimuksen 12 artiklan täytäntöönpanosta 20.12.1976 tehty assosiaationeuvoston päätös N:o 2/76.

oikeus saada työlupansa uudistetuksi tässä jäsenvaltiossa samaa työnantajaa varten, jos hänellä on työpaikka. Vaadittu viiden vuoden säännönmukaisen työskentelyn jakso, jonka jälkeen kyseessä oleva työntekijä aiemmin sai päätöksen N:o 2/76 nojalla tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä kyseisessä jäsenvaltiossa, lyhennettiin neljän vuoden mittaiseksi.

Päätöksen 7 artikla

34. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklalla, jonka sisällöstä pääasian oikeudenkäynnissä on kysymys, laajennettiin merkittävästi turkkilaisen työntekijän perheenjäseniin sovellettavia määräyksiä. Tämän artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään erityisesti, että jäsenvaltion laillisille työmarkkinoille kuuluvan turkkilaisen työntekijän perheenjäsenelle, jolle on annettu lupa muuttaa tämän työntekijän luokse, on taattava rajoitettu pääsy tämän maan työmarkkinoille hänen asuttuaan tässä jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vähintään kolme vuotta. Perheenjäsenen asuttua tässä jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vähintään viisi vuotta hänelle on taattava oikeus tehdä vapaasti minkälaista tahansa valitsemaansa palkattua työtä. Päätöksen 7 artiklan sosiaalipoliittiset perusteet ovat ilmeiset. Turkkilaisen työntekijän, joka käyttää 6 artiklassa hänelle taattuja oikeuksia, on mielekkäämpää oleskella vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun hänen perheenjäsenensä voivat tulla asumaan hänen luokseen. Tästä hyötyvät sekä

työntekijä (jonka elämänlaatu paranee) että vastaanottava valtio (jonka työvoimasta tulee vakiintuneempaa). Euroopan unionin sosiaalipoliitiikan taustalla on usein juuri tällainen molemminpuolisen hyödyn näkökohta.

35. Yhteisöjen tuomioistuin on antanut useita ratkaisuja päätöksen N:o 1/80 6 ja 7 artiklan tulkinnasta ja vahvistanut useita turkkilaisten työntekijöiden perheenjäseniä koskevia yleisperiaatteita. Ensinnäkin 7 artiklalle on annettava välitön oikeusvaikutus jäsenvaltioissa, joten ne Turkin kansalaiset, jotka täyttävät heille siinä myönnettyjen oikeuksien edellytykset, voivat suoraan vedota kyseisiin oikeuksiin.⁷ Tämän välitön seuraus on, että perheenjäsenten käytettävissä olevat oikeudet ovat pikemminkin Euroopan unionin oikeuteen kuin kansalliseen oikeuteen perustuvia oikeuksia, joista voi jossakin vaiheessa tulla unionin oikeuksia. Näihin kuuluu perheenjäsenen oleskeluoikeus, kun hän on saanut luvan tulla vastaanottavaan jäsenvaltioon jo ennen kuin hän on saanut oikeuden työskentelyyn 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisen luetelmakohdan nojalla. Kysymys siitä, mitä edellytyksiä näihin oikeuksiin voidaan liittää, on näin ollen ratkaistava kansallisen oikeuden sijasta Euroopan unionin oikeuden perusteella.

36. Toiseksi päätöksessä N:o 1/80 ei määritellä, mitä turkkilaisen työntekijän ”perheenjäsenellä” tarkoitetaan. Yhteisöjen tuomioistuin

7 – Ks. mm. asia C-325/05, Derin, tuomio 18.7.2007 (Kok., s. I-6495, 47 kohta).

on todennut, että perheenjäsenen käsitettä on tulkittava yhteisön tasolla yhdenmukaisesti sen varmistamiseksi, että sitä sovelletaan jäsenvaltioissa homogeenisesti.⁸ Tämä on väistämätön seuraus siitä, että 7 artiklalla on välitön vaikutus.

37. Kolmanneksi oikeuksia ei voi syntyä villipillisten ilmoitusten perusteella. Tämä koskee esimerkiksi oleskeluoikeutta, joka tosiasiassa perustuu lumeavioliittoon.⁹ Korostan kuitenkin, että nyt esillä olevassa asiassa ei ole kyse lumeavioliitosta.

38. Neljänneksi siitä, voiko perheenjäsen tulla jäsenvaltioon ja asua siellä turkkilaisen työntekijän luona, päättää aluksi kyseessä oleva valtio.¹⁰ Vastaanottavalla valtiolla on oikeus määrittellä maahantulon ja oleskeluun liittyviä edellytyksiä ja säätää näin kyseessä olevan henkilön oleskelusta aina siihen saakka, kunnes hänellä on oikeus vastaanottaa mikä tahansa työtarjous.¹¹

Edellytykset, joita jäsenvaltio voi asettaa oleskeluoikeudelle 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luettelamakohdassa tarkoitettuna kolmen vuoden ajanjakson aikana

39. Mitä edellytyksiä jäsenvaltio voi asettaa sen vaatimuksen osalta, jonka mukaan perheenjäsenen on täytynyt ”asua säännömukaisesti” vastaanottavassa jäsenvaltiossa vähintään kolmen vuoden ajan, jotta 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luettelamakohdassa tarkoitettua oikeudet voivat syntyä?

40. Saksan ja Italian hallitukset väittävät kirjallisissa huomautuksissaan, että jäsenvaltioilla on rajoittamaton oikeus asettaa ehtoja perheenjäsenen maahantulolle ja oleskelulle. Alankomaiden hallitus on omaksunut maltillisemmän kannan. Se myöntää, että asetettavien edellytysten luonteella on rajansa. Se ei kuitenkaan katso, että rajoitukset kohdistuisivat kantajaan sovelletun kaltaiseen avioliittoon koskevaan edellytykseen.

41. Olen eri mieltä tästä.

42. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella on selvää, ettei jäsenvaltioiden oikeus asettaa edellytyksiä näissä olosuhteissa ole rajaton. Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Kadiman

8 – Asia C-275/02, Ayaz, tuomio 30.9.2004 (Kok., s. I-8765, 38 ja 39 kohta).

9 – Ks. asia C-285/95, Kol, tuomio 5.6.1997 (Kok., s. I-3069, 25 kohta).

10 – Asia C-351/95, Kadiman, tuomio 17.4.1997 (Kok., s. I-2133, 31 ja 32 kohta).

11 – Ibid., tuomion 32 kohta.

antamassaan tuomioissa,¹² jäsenvaltioilla on toimivalta "asettaa tälle oleskeluoikeudelle sellaisia edellytyksiä, joilla taataan se, että perheenjäsen oleskelee sen alueella päätöksen N:o 1/80 7 artiklan 1 kohdan hengen ja päämäärän mukaisesti".¹³

43. Mikä on 7 artiklan ensimmäisen kohdan henki ja päämäärä?

44. Yleisesti ottaen yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että tämän määräyksen tarkoituksena on "helpottaa tietyn jäsenvaltion yleisillä työmarkkinoilla työskentelevän turkkilaisen työntekijän työskentelyä ja oleskelua siten, että siinä taataan työntekijälle mahdollisuus perhesuhteiden ylläpitoon".¹⁴ Se on samalla tavoin todennut, että "7 artiklan 1 kohdan mukaisella järjestelmällä pyritään luomaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa suotuisat edellytykset perheen yhdistymiselle siten, että aluksi sallitaan perheenjäsenten oleskelu siirtotyöläisen luona ja sittemmin heidän asemaansa vahvistetaan antamalla heille oikeus tehdä työtä tässä valtiossa".¹⁵ Asiassa Eyüp antamassaan tuomioissa¹⁶ yhteisöjen tuomioistuin käytti ilmaisua "tosiasialinen perheen yhdistäminen vastaanottavassa valtiossa".¹⁷

12 – Ibid., tuomion 33 kohta.

13 – Kursivointi tässä.

14 – Ks. edellä alaviitteessä 10 mainittu asia Kadiman, tuomion 34 kohta.

15 – Ks. edellä alaviitteessä 10 mainittu asia Kadiman, tuomion 36 kohta; edellä alaviitteessä 8 mainittu asia Ayaz, tuomion 41 kohta ja asia C-467/02, Cetinkaya, tuomio 11.11.2004 (Kok., s. I-10895, 25 kohta).

16 – Asia C-65/98, Eyüp, tuomio 22.6.2000 (Kok., s. I-4747).

17 – Tuomion 34 kohta.

45. Yhteisöjen tuomioistuin on konkretisoinut tätä tavoitetta viittaamalla edellytyksiin, joiden täytyessä "perhe voi yhdistyä", ja edellytykseen, jonka mukaan "perheen yhdistäminen, jonka perusteella perheenjäsen on saapunut vastaanottavan jäsenvaltion alueelle, ilmenee tietyn ajanjakson ajan siten, että perheenjäsen tosiasialisesti asuu yhdessä työntekijän kanssa samassa taloudessa, ja että näin on oltava niin kauan kun hän ei itse täytä työmarkkinoille pääsyn edellytyksiä kyseisessä valtiossa".¹⁸ Yhteisöjen tuomioistuin on todennut ytimekkäämmin, että työntekijän ja hänen perheenjäsenensä on asuttava "saman katon alla".¹⁹

46. Vaikuttaako kantajan kyseessä olevan kolmen vuoden ajanjakson aikana solmima avioliitto hänen asemaansa? Voidaanko toisin sanoen todeta, että hän ei avioliiton vuoksi enää ollut "turkkilaisen työntekijän perheenjäsen" ja menetti näin ollen kaikki oikeudet, jotka hänellä olisi muutoin ollut?

47. Mielestäni tähän kysymykseen ei voida vastata pelkästään "kyllä" tai "ei". Kyse ei ole pohjimmiltaan siitä, solmiko kyseessä oleva henkilö avioliiton. Mielestäni ei voi olla olemassa kumoamatonta oletamaa, jonka mukaan avioliitto väistämättä johtaa 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettujen oikeuksien menettämiseen. Kysymys on pikemminkin siitä, johtiko avioliitto kantajan ja

18 – Ks. mm. edellä alaviitteessä 10 mainittu asia Kadiman, tuomion 35, 37 ja 40 kohta ja edellä alaviitteessä 16 mainittu asia Eyüp, tuomion 28 kohta.

19 – Ks. edellä alaviitteessä 10 mainittu asia Kadiman, tuomion 42 kohta.

turkkilaisen työntekijän välisten perhesiteiden katkeamiseen.

48. Tältä osin vaikuttaa nähdäkseni täysin mahdolliselta, että perhesiteet säilyvät ennallaan avioliiton jälkeen. Useat pariskunnat asuvat nimittäin perheidensä luona vielä naimisiin mentyään. Ei ole tavatonta, että kolmen tai jopa neljän sukupolven edustajia asuu saman katon alla. Tässä yhteydessä tehtävä päätös liittyy todennäköisesti kyseessä olevien henkilöiden sosiaaliseen ja/tai taloudelliseen tilanteeseen. Kun kyse on vieraassa maassa jalansijaa etsivistä perheistä, valinta on usein sekä sosiaalisen että taloudellisen tilanteen sanelema. Perhesiteet ovat todennäköisesti vahvat, ja rahasta on usein pulaa. Mielestäni ei voi olla sitovaa sääntöä siitä, mikä muodostaa erillisen perheen. Tapauskohtaisesti on selvitettävä, ovatko perhesiteet säilyneet ennallaan avioliiton jälkeen. Puninnassa on otettava huomioon kaikki merkittävät tekijät.

49. Vaikka asia kuuluu viime kädessä kansallisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, ennakkoratkaisupyynnöstä ei millään lailla käy ilmi, että perhesiteet eivät olisi kantajan tapauksessa säilyneet ennallaan. Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että kantaja saapui

Alankomaihin 11.5.1999 ja asui siellä vanhempiansa kanssa 12.8.1999 alkaen. Vaikka kantaja solmi avioliiton Turkissa 22.12.2000 ja hänen aviopuolisonsa asui kantajan kanssa tämän vanhempien luona Alankomaissa, aviopuolison oleskelu kesti ainoastaan yhdeksän kuukautta (kesäkuusta 2002 alkaen), ennen kuin hänet karkotettiin maasta. Avioliitto päättyi vuotta myöhemmin, 10.2.2004. Kantaja asui edelleen vanhempiansa luona (eri osoitteissa) 1.4.2005 saakka,²⁰ jolloin hän muutti poikansa kanssa muualle. Kantaja asui Alankomaissa vanhempiansa kanssa saman katon alla keskeytyksellä 7 artiklan mukaisesti oikeuksien syntymisen edellyttämän kolmen vuoden ajanjakson ajan.

50. Nähdäkseni ehdottamani lähestymistapa perustuu asian kannalta merkitykselliseen oikeuskäytäntöön. Nyt esillä olevassa asiassa on asian EYöp tavoin kyse avioliiton vaikutuksesta 7 artiklan mukaisesti syntyviin oikeuksiin.²¹ Edellä mainitussa asiassa oli kyse Itävallan yleisillä työmarkkinoilla työskentelevän turkkilaisen työntekijän vaimosta, joka muutti kyseiseen jäsenvaltioon työntekijän luokse. Aviopari erosi kaksi vuotta myöhemmin mutta asui edelleen yhdessä, mistä on osoituksena se, että puoliset saivat eron jälkeen neljä yhteistä lasta. Puoliset menivät uudelleen naimisiin, mutta vasta kauan sen jälkeen, kun 7 artiklan mukaisten oikeuksien syntymiseen edellytettävä kolmen vuoden ajanjakso oli päättynyt. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaimo *ei* ollut menettänyt artiklan mukaisesti hänelle kuuluvia oikeuksiaan, eikä siten antanut olennaista merkitystä avioeron vaikutukselle vaimon oikeuteen oleskella edelleen kyseessä olevassa jäsenvaltiossa. Se totesi, että puolisoitten menettely

20 – Ainakin ennakkoratkaisupyynnön mukaan. Ks. edellä alaviite 5.

21 – Mainittu edellä alaviitteessä 16.

oli ”siten vastannut [7 artiklan] perusteena olevaa tavoitetta eli tosiasiallista perheen yhdistämistä vastaanottavassa valtiossa”.²²

51. Kun tätä päättelyä sovelletaan kantajan tilanteessa olevaan henkilöön, mielestäni hänen siviilisäätynsä muutoksen ei pitäisi vaikuttaa millään tavoin hänelle 7 artiklan mukaisesti kuuluviin oikeuksiin.

52. On totta, kuten Alankomaiden hallitus korostaa kirjallisissa huomautuksissaan, että asiassa Eyüp antamassaan tuomioissa yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät olleet yhteiselämän aikana kyseenalaistaneet vaimon oleskeluoikeutta.²³ Käsittääkseni tämä on kuitenkin pelkkä ohimennen esitetty huomautus, joka ei muodosta osaa yhteisöjen tuomioistuimen olennaisista perusteista tuossa asiassa, joka perustui kyseessä olevien puolisoitten yhteiselämän jatkumiseen.

53. Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella katson, että kysymyksessä 1b tarkoitettun kaltaista edellytystä, jonka mukaan kansalliset viranomaiset voivat ilman muuta peruuttaa sellaisen perheenjäsenen oleskeluoikeuden, joka solmii avioliiton 7 artiklan mukaisten oikeuksien syntymisen edellyttämän

kolmen vuoden ajanjakson aikana, ei voida pätevästi asettaa.

54. Onko olemassa seikkoja, joiden vuoksi tätä näkemystä olisi muutettava tai siitä olisi poikettava?

55. Vaikuttaako edellä esittämäni päättelyyn ensinnäkin se, että yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että asetus N:o 1612/68²⁴ voidaan ottaa huomioon 7 artiklan tulkinnassa?²⁵

56. Mielestäni tämä seikka ei vaikuta päättelyyni.

57. Edellä mainitun asetuksen 10 artiklan nojalla seuraavilla henkilöillä on oikeus ”tulla asumaan” sellaisen työntekijän luokse, joka on jäsenvaltion kansalainen ja työssä toisen jäsenvaltion alueella: a) hänen aviopuolisonsa sekä heidän jälkeläisensä, jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia, ja b) työntekijän

24 – Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68 (EYVL, englanninkielinen erityispainos 1968 (II), s. 475), sellaisena kuin se on muutettuna. Tämän asetuksen 10 ja 11 artikla kumottiin ja korvattiin 30.4.2006 lukien Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77), sellaisena kuin se on oikaistuna (EUVL 2004, L 229, s. 35).

25 – Ks. edellä alaviitteessä 8 mainittu asia Ayaz, tuomion 45 kohta.

22 – Tuomion 34 kohta.

23 – Ibid., 35 kohta.

ja hänen aviopuolisonsa sukulainen ylenevässä polvessa, jos hän on työntekijän huollettava. Asetuksen 11 artiklassa jäsenvaltion kansalaisen aviopuolisolle ja hänen lapsilleen, ”jotka ovat alle 21-vuotiaita tai huollettavia”, taataan oikeus ryhtyä palkattuun työhön siinä jäsenvaltiossa, jossa tämä jäsenvaltion kansalainen työskentelee. Italian hallitus soveltaa näiden artiklojen säännöksiä päätöksen N:o 1/80 7 artiklan tulkinnassa ja väittää, että vähintään 21-vuotiasta henkilöä ei pitäisi luokitella perheenjäseneksi, ellei hän ole kyseessä olevan työntekijän huollettava.²⁶

58. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin on ottanut asetuksen N:o 1612/68 huomioon päätöksen N:o 1/80 7 artiklan tulkinnassa, se on lisäksi korostanut, että tätä asetusta voidaan käyttää vain jossain määrin 7 artiklan tulkinnan tukena.²⁷ Asetuksen 10 artiklassa säädetään erityisesti EU:n kansalaisen perheenjäsenen ehdottomasta oikeudesta tulla asumaan toisessa jäsenvaltiossa työskentelevän vanhemman luokse. Sitä vastoin 7 artiklassa taataan ainoastaan rajoitettu oikeus, jonka saaminen edellyttää vähintään, että luvan maahantuloon ja oleskeluun siellä myöntävät kyseessä olevan valtion kansalliset viranomaiset. Asetuksen 11 artiklan nojalla perheenjäsenet voivat ryhtyä työsuhteeseen heti maahan saapumisensa jälkeen, kun taas vastaavaa 7 artiklan mukaista oikeutta rajoittaa vaatimus oleskella jäsenvaltiossa kolmen vuoden ajan ennen työsuhteeseen ryhtymistä.

26 – Kantaja väittää kirjallisissa huomautuksissaan olleensa koko merkityksellisen ajanjakson ajan riippuvainen vanhempiensa huollosta. Hän sai sosiaaliturvatuksia vasta muuttaessaan omilleen 1.4.2005. En käsittele tätä seikkaa tarkemmin, koska kansallinen tuomioistuin ei käsittele ennakkoratkaisupyyntönsä kantajan taloudellista riippuvuutta, ja kun otetaan huomioon edellä esittämäni kanta asetuksen N:o 1612/68 sovellettavuudesta ennakkoratkaisukysymyksiin vastaamisen yhteydessä.

27 – Ks. edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Derin, tuomion 68 kohta.

Sääntöjen yleinen asiayhteys voi olla kussakin tapauksessa sama, kun taas erityinen asiayhteys ei ole.

59. Lisäksi huomautan, että kun yhteisöjen tuomioistuinta pyydettiin asiassa Diatta pohdimaan asetuksen 10 artiklassa tarkoitettua ilmaisun ”tulla asumaan” merkitystä, se totesi nimenomaisesti, että ”[asetuksen] implisiittistä vaatimusta perheen yhteisestä asunnosta ei näin ollen voida hyväksyä”,²⁸ vaikka se on asettanut juuri tämän vaatimuksen 7 artiklan mukaisia oikeuksia vaativien turkkilaisen työntekijän perheenjäsenen tapauksessa.

60. Asetuksen N:o 1612/68 10 ja 11 artiklan ja päätöksen N:o 1/80 7 artiklan sanamuodossa, tavoitteissa ja tulkinnassa olevien erojen vuoksi edellä mainittua asetusta ei nähdäkseni voida nyt esillä olevassa asiassa käyttää ohjenuorana viimeksi mainitun päätöksen tulkinnassa.

61. Toiseksi Italian hallitus väittää, että jos 7 artiklaa ei tulkittaisi täysin asetuksen N:o 1612/68 mukaisesti, henkilöitä, joihin sovelletaan 7 artiklaa, kohdeltaisiin suotuisammin kuin Euroopan unionin kansalaisia. Sen mukaan lisäpöytäkirjan 59 artikla kuitenkin estää tällaisen tuloksen.

28 – Asia 267/83, Diatta, tuomio 13.2.1985 (Kok., s. 567, Kok. Ep. VIII, s. 63, 18 kohta).

62. En yhdy tähän näkemykseen.

63. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella on selvää, että lisäpöytäkirjan 59 artiklaa ei voida tulkita tällä tavoin suppeasti. On tarkasteltava kokonaiskuvaa sen sijaan, että pyrittäisiin Turkin kansalaisille ja unionin kansalaisille myönnettyjen oikeuksien täydelliseen vastaavuuteen.²⁹ Päätöksen N:o 1/80 mukaiset Turkin kansalaisen oikeudet ovat usealla tapaa rajallisemmat kuin unionin kansalaiselle unionin oikeudessa myönnetty oikeudet yleensä.³⁰ Tästä näkökulmasta tarkasteltuna katson, että 7 artiklan tulkitseminen ehdottamallani tavalla ei johda 59 artiklan rikkomiseen.

64. Kolmanneksi Alankomaiden hallitus vetoaa direktiiviin 2003/86.³¹ Se huomauttaa, että tämän direktiivin 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 4 artiklan 3 kohdan säännöksiä, joiden nojalla jäsenvaltiot voivat sallia perheenjäsenten maahantulon ja maassa

oleskelun, ei sovelleta perheenkokoajan³² naimisissa oleviin lapsiin. Alankomaiden hallitus väittää tämän tarkoittavan sitä, että lainsäätäjä on säätämällä tämän direktiivin ja siten myös yleisesti katsonut, että perheen yhdistämisen käsitettä ei pidä soveltaa naimisissa oleviin lapsiin.

65. Tästäkään yhteisön oikeuden säädöksestä ei saada hyödyllisiä viitteitä. Direktiivi koskee jäsenvaltioissa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten yleistä oikeutta perheenyhdistämiseen,³³ joten sen soveltamisala on huomattavasti 7 artiklan soveltamisalaa laajempi. Näin ollen sitä on todennäköisesti sovellettava suppeammin. Lisäksi direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa todetaan nimenomaisesti, että se ei estä soveltamasta suotuisampia säännöksiä, jotka sisältyvät muun muassa "[kahdenvälisiin] sopimuksiin, joita yhteisö tai yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet kolmansien maiden kanssa". Näihin kahdenvälisiin sopimuksiin kuuluvat luonnollisesti assosiaatiosopimus ja päätös N:o 1/80. Viimeksi mainittujen määräyksiä sovelletaan, jos ne ovat suotuisimmat.

66. Neljänneksi on selvitettävä, vaikuttaako johtopäätökseeni se Saksan hallituksen kirjallisissa huomautuksissaan toteama seikka,

29 – Ks. vastaavasti edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Derin, tuomion 69–71 kohta.

30 – Ks. asia C-373/03, Aydınli, tuomio 7.7.2005 (Kok., s. I-6181, 31 kohta). Kattavampi tarkastelu lisäpöytäkirjan 59 artiklan merkityksestä 7 artiklan kannalta, ks. asiassa C-303/08, Bozkurt, esittämäni ratkaisuehdotus, joka on esitetty samana päivänä kuin tämä ratkaisuehdotukseni, 48 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

31 – Oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/86/EY (EUVL L 251, s. 12).

32 – Direktiivin 2003/86 2 artiklan c alakohdassa olevan määritelmän mukaan tällä käsitteellä tarkoitetaan "jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevaa kolmannen maan kansalaista, joka hakee tai jonka perheenjäsenet hakevat perheenyhdistämistä päästäkseen muuttamaan perheenkokoajan luokse".

33 – Direktiivin 2003/86 1 artikla.

että yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut vaatimusta osapuolten asumisesta saman katon alla siten, että siitä voidaan tehdä joitakin poikkeuksia siltä osin, asuvatko osapuolet tosiasiasa yhdessä samassa taloudessa.

67. Mielestäni ei vaikuta.

68. On totta, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Kadiman antamassaan tuomiossa,³⁴ että se, että osapuolet eivät asu saman katon alla, voidaan perustella objektiivisilla seikoilla, kuten työntekijän asunnon ja hänen perheenjäsenensä työpaikan tai ammatillisen oppilaitoksen välisellä välimatkalta.³⁵ Mielestäni tässä ei kuitenkaan poiketa vaatimuksesta, jonka mukaan osapuolten on tosiasiasa asuttava yhdessä, mikäli se on käytännössä mahdollista. Pidän sitä päinvastoin osoituksena siitä, että yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee kyseistä käsitettä laajasti. Tarvittaessa voidaan toisin sanoen korostaa tämän vaatimuksen henkeä sen kirjaimen sijaan.

69. Täydellisyyden vuoksi on käsiteltävä myös sitä, millaisten edellytysten täyttymistä jäsenvaltio voi vaatia, jotta perheenjäsenen katsotaan asuneen maassa 7 artiklassa tarkoitettulla tavalla ”säännömukaisesti”. Unionin tuomioistuin esitti komissiolle istunnossa kysymyksen, johon tämä vastasi väittämällä, että kun maahantulon salliva päätös on tehty, yhteiselämä on ainoa edellytys (lukuun

ottamatta täysin hallinnollisia edellytyksiä), jonka vastaanottava valtio voi asettaa säännömukaisen asumisen käsitteen osalta.

70. En yhdy tähän näkemykseen.

71. On luonnollisesti kiistatonta, että vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia, että perheenjäsen asuu saman katon alla sen turkkilaisen työntekijän kanssa, jonka luokse hän on muuttanut. Tämä on ilmeinen *olennainen edellytys*, joka voidaan asettaa ja joka johtuu väistämättä tätä asiaa koskevasta yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.³⁶ Koska 7 artiklan mukainen oikeus tehdä palkattua työtä syntyy vasta kolmen vuoden ajanjakson päätyttyä, kansallisten viranomaisten on lisäksi voitava asettaa olennainen edellytys, jonka mukaan palkattua työtä ei tehdä edellä mainitun kolmen vuoden ajanjakson aikana.

72. Tästä seuraa, että jäsenvaltio voi edellyttää, että perheenjäsen täyttää *hallinnolliset edellytykset*, joiden tarkoituksena on valvoa ja varmistaa, että edellä mainitut kaksi olennaista edellytystä täyttyvät: se, että osapuolet asuvat yhdessä, ja se, että perheenjäsen ei tosiasiasa tee palkattua työtä. Mielestäni vastaanottava valtio voi lisäksi asianmukaisin väliajoin tarkastaa, että edellytykset, joiden perusteella maahantuloa ja maassa oleskelua koskeva lupa alun perin myönnettiin, todellakin täyttyivät ja täyttyvät edelleen. Kun kyseessä on henkilö, jolle myönnettiin pääsy

34 – Mainittu edellä alaviitteessä 10.

35 – Ks. tuomion 42 kohta.

36 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

vastaanottavaan valtioon sillä perusteella, että hän tuli sinne puolisonsa luokse (mistä ei luonnollisesti ole kyse nyt esillä olevassa asiassa), mielestäni kyseessä olevan valtion olisi asianmukaista asettaa edellytykset, joilla varmistetaan, ettei kyseessä ole pelkkä lumeavioliitto.³⁷ Lisäksi voidaan asettaa hallinnollinen edellytys, jonka mukaan henkilön on saapuessaan rekisteröidyttävä asiaankuuluvassa viranomaisessa ja uusittava rekisteröitymisensä säännöllisesti. Ilmeisen tarpeellinen on edellytys, jonka mukaan perheenjäsenen on uusittava oleskelulupansa sen voimassaolon päättyessä.

74. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa kysymykseen 1b, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että se estää jäsenvaltiota päättämästä siinä tarkoitettujen kolmen vuoden ajanjakson aikana, että jos perheenjäsen, jolle on myönnetty lupa tulla maahan, solmii avioliiton, hän ei voi enää vedota tämän määräyksen mukaisiin oikeuksiinsa, vaikka hän asuisi edelleen turkkilaisen työntekijän luona.

Kysymykset 1a ja 2

73. Nähdäkseni jäsenvaltion on lisäksi asianmukaista asettaa niin sanottu ”yleistä järjestystä koskeva edellytys”, jonka mukaan perheenjäsenten on oleskelunsa aikana noudatettava yleiseen järjestykseen, turvallisuuteen ja kansanterveyteen liittyviä sääntöjä. Tämä ilmentää päätöksen N:o 1/80 14 artiklan 1 kohtaa, jossa määrätään, että päätöksen jakson I määräyksiä on sovellettava, ”jollei yleisen järjestyksen, turvallisuuden tai kansanterveyden vuoksi perustelluista rajoituksista muuta johdu”.

75. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pystyy antamaan ratkaisun kantajan oleskeluoikeudesta Alankomaissa jo kysymykseen 1b ehdottamani vastauksen perusteella. Täydellisyyden vuoksi käsittelen kuitenkin myös kysymykset 1a ja 2.

76. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee näissä kysymyksissään lähinnä sitä, voivatko toimivaltaiset kansalliset viranomaiset kyseenalaistaa 7 artiklan mukaisesti oletettavasti syntyneen oleskeluoikeuden, kun tämän artiklan mukaisten oikeuksien syntymisen edellyttämä kolmen vuoden ajanjakso on päättynyt.

37 – En halua tukeutua aiheettomasti muuhun Euroopan unionin lainsäädäntöön, sillä mielestäni olisi väärin pitää tätä lainsäädäntöä lähestymistavaltaan rajoittavana, mutta huomautan, että direktiivin 2003/86 16 artiklan 4 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat ”suorittaa tapauskohtaisia tarkastuksia, jos on olemassa perusteltu syy olettaa, että on tehty petos taikka avioliitto – on toteutettu harhautustarkoituksessa –”. Tapauskohtaisia tarkastuksia voidaan suorittaa myös perheenjäsenten oleskelulupien voimassaolon jatkamisen yhteydessä.”

Asema ennen 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettujen kolmen vuoden ajanjakson päättymistä

77. Kysymykset 1a ja 2 koskevat ainoastaan epäsuorasti tilannetta, jossa vastaanottava jäsenvaltio voi karkottaa maasta perheenjäsen, jolle on myönnetty lupa tulla vastaanottavaan valtioon perheenjäsenenä, mutta joka *ei* ole vielä saanut 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisia oikeuksia. Kysymystä käsiteltiin kuitenkin laajasti sekä kantajan kirjallisissa huomautuksissa että istunnossa. Näin ollen käsittelemme sitä lyhyesti.

78. Näkemykset jakoutuivat myös tältä osin. Kun komissiota pyydettiin istunnossa selvittämään kantaansa, se totesi, että kun perheenjäsenelle on annettu lupa tulla jäsenvaltioon 7 artiklan nojalla, jäsenvaltio ei voi enää missään olosuhteissa karkottaa tätä henkilöä. Se voi komission mielestä määrätä ainoastaan hallinnollisia seurauksia. Jäsenvaltioiden hallitukset omaksuivat vastakkaisen kannan ja väittivät, että vastaanottavan valtion perustellusti asettamien edellytysten noudattamatta jättäminen voi johtaa maasta karkottamiseen.

79. En yhdy kumpaankaan näkemykseen.

80. Täsmensin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 71–73 kohdassa niitä edellytyksiä, joita jäsenvaltio voi mielestäni perustellusti asettaa. Jaoin edellytykset kolmeen luokkaan eli olennaisiin, hallinnollisiin ja yleiseen järjestykseen liittyviin edellytyksiin.

81. En näe pätevää syytä siihen, miksi jäsenvaltio ei voisi karkottaa maasta perheenjäsentä, joka on ilmeisesti ja peruuttamattomasti jättänyt noudattamatta olennaista edellytystä. Tällainen henkilö on osoittanut, ettei hän pysty pitämään omaa osuuttaan sopimukselta, johon oleskelulupa perustui. Tässä yhteydessä on kuitenkin noudatettava Euroopan ihmisoikeussopimusta.³⁸ Kantajan puolesta esitettiin, että ihmisoikeussopimusta koskevan oikeuskäytännön vastainen karkotus ei voi olla perusteltu. Olen samaa mieltä.

82. Hallinnollisten edellytysten noudattamatta jättämiseen liittyvien seuraamusten on puolestaan oltava oikeasuhteisia. Yhteisöjen tuomioistuin totesikin asiassa Ergat antamassaan tuomiossa,³⁹ että "[siltä osin kuin jäsenvaltioilla on toimivalta määrätä seuraamuksia

38 – Kantaja viittasi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaan, joka koskee oikeutta nauttia perhe-elämän kunnioitusta, ja etenkin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiassa Sen v. Alankomaat 21.12.2001 antamaan tuomioon, yksilövalitus nro 31465/46. Olen samaa mieltä siitä, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö on merkityksellinen kantajan tilanteessa olevan henkilön kannalta.

39 – Asia C-329/97, Ergat, tuomio 16.3.2000 (Kok., s. I-1487, 56 ja 57 kohta).

hallinnollisten velvoitteiden noudattamatta jättämisestä] yhteisön oikeudessa suojatun yksityisen henkilön oleskeluoikeuden toteamiseksi edellytettävien muotovaatimusten noudattamatta jättämistä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiot voivat määrätä tällaisten velvollisuuksien noudattamatta jättämisestä seuraamuksia, jotka ovat verrattavissa maan omien kansalaisten tekemistä vähäisistä rikkomuksista määrättäviin seuraamuksiin; sen sijaan ne eivät voi kuitenkaan määrätä suhteettoman ankaraa rangaistusta, joka rajoittaisi tätä oleskeluoikeutta ––”. Se totesi edelleen, että ”tällainen olisi erityisesti vankeusrangaistus ja sitä suuremmalla syyllä karkotus, joka on suorastaan päätöksessä N:o 1/80 annetun ja taatun oleskeluoikeuden vastakohta ––”.

83. Yleistä järjestystä koskevan edellytyksen noudattamatta jättämisen osalta on puolestaan sovellettava päätöksen N:o 1/80 14 artiklan 1 kohtaa. Tässä yhteydessä on noudatettava tämän edellytyksen täyttymiseen liittyvää unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.⁴⁰ Lisäksi on noudatettava suhteellisuusperiaatetta. Yksinkertaisin esimerkki tästä on se, että jos perheenjäsen tuomitaan suhteellisen vähäisestä ylinopeusrikkeestä, olisi täysin suhteetonta karkottaa hänet maasta sen johdosta.

40 – Päätöksen N:o 1/80 14 artiklan 1 kohdan ja siihen liittyvän oikeuskäytännön yksityiskohtaisemmasta tarkastelusta, ks. asiassa C-303/08, Bozkurt, esittämäni ratkaisuehdotus, joka on esitetty samana päivänä kuin tämä ratkaisuehdotus, 73 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

84. Täydellisyyden vuoksi tässä yhteydessä on lisäksi käsiteltävä oikeusvarmuuteen liittyvää kysymystä. Oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että oikeussäännöt ovat selviä ja täsmällisiä ja että niiden seuraukset ovat ennakoitavissa varsinkin silloin, kun niillä voi olla yksilöiden kannalta epäedullisia seurauksia. Tästä aiheesta keskusteltiin istunnossa pitkään, ja siihen on joka tapauksessa vastattava.

85. Vaikka kantajan edellytettiin ilmoittavan solmimistaan avioliitosta välittömästi kansallisille viranomaisille, hän teki ilmoituksen vasta toukokuussa 2002 eli noin 16 kuukautta avioliiton solmimisen jälkeen.⁴¹

86. Kantaja totesi istunnossa, että jos hänen oikeutensa tulla Alankomaihin olisi perustunut hänen siviilisäätyynsä, se olisi merkity selvästi hänelle maahantulon yhteydessä myönnettyyn oleskelulupaan. Tällöin olisi väistämättä käynyt selväksi, että siviilisäädyn muutoksesta olisi ilmoitettava toimivaltaisille viranomaisille. Kantaja toteaa nähdäkseni (ja käsittääkseni yksikään muu osapuoli ei väittänyt istunnossa muuta), ettei hänen naimattomuutensa merkitys kuitenkaan käynyt millään tavoin ilmi hänelle Alankomaihin saapumisen yhteydessä myönnetystä oleskeluluvasta.

41 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 18 kohta.

87. Edellytys, jonka mukaan kantajan oli ilmoitettava siviilisäädyn muutoksesta, oli sen sijaan pääteltävä vuoden 2000 ohjeen ja etenkin sen B2/8.3 kohdan perusteella.⁴² Tuosta asiakirjasta todellakin käy ilmi, että ilmoitus on tehtävä myös silloin, kun kyseessä oleva henkilö saa lapsen, kuten kantajalle tapahtui näiden kolmen vuoden aikana. Vuoden 2000 ohje on erittäin laaja asiakirja. Se ei sisälly oleskeluoikeutta säätelevään kansalliseen lainsäädäntöön. Alankomaiden hallitus kuvasi sitä istunnossa ”hallinnolliseksi asiakirjaksi”, joka sisältää virkamiehille tarkoitettuja lain soveltamisohjeita. Käsittekseni mukaan missään vaiheessa ei käynyt ilmi muuta kuin että kantajan kaltaisen maallikon olisi erittäin hankalaa ellei mahdotonta saada tämä asiakirja käsiinsä saati ymmärtää sen sisältöä.

88. Nähdäkseni ei näin ollen voida perustellusti väittää, että kantajan olisi pitänyt ymmärtää ilmoittaa avioliiton solmimisesta Alankomaiden viranomaisille. On täysin vastoin oikeusvarmuuden vaatimusta, ettei kantajalle ollut selvitetty hänen ilmoitusvelvollisuuttaan. (Vuoden 2000 ohjeen kaltaisen) asiakirjan, joka ei käytännön syistä ole kantajan asemassa olevan maallikon saatavilla, sisältö ei voi olla sen paremmin selvä kuin

täsmällinenkään. Näin ollen oikeusvarmuuden periaatetta on tässä yhteydessä loukattu.

Asema 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua kolmen vuoden ajanjakson päätyttyä

89. Käsittelem tätä seikkaa teoriassa, sillä se ei nähdäkseni vaikuta kantajan asemaan. Oletettakoon, että 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu kolmen vuoden ajanjakso on päättynyt. Kyseessä oleva perheenjäsen on tämän ajanjakson aikana jättänyt noudattamatta yhtä hänen oleskeluunsa sovellettavaa edellytystä, mutta vastaanottava valtio saa tiedon tästä rikkomuksesta vasta myöhemmin. Voiko jäsenvaltio toteuttaa rikkomuksesta johtuvia toimia taannehtivasti? Voiko vastaanottava valtio erityisesti karkottaa kyseessä olevan henkilön? Onko merkitystä väitteellä, jonka mukaan jäsenvaltio ryhtyy toimiin liian myöhään?

90. Kaikkien huomautuksia esittäneiden jäsenvaltioiden mielestä on merkityksetöntä, missä vaiheessa kansalliset viranomaiset kyseenalaistavat henkilön oleskeluoikeuden.

91. Kantaja ja komissio omaksuvat puolestaan vastakkaisen näkemyksen. Ne katsovat, että kun kolmen vuoden ajanjakso on päättynyt, kyseessä oleva perheenjäsen on saanut 7 artiklan mukaiset omat oikeudet, joita ei enää voida kyseenalaistaa.

42 – Mainittu edellä tämän ratkaisuehdotuksen 15 kohdassa.

92. Mielestäni näin ei voi olla.

93. Päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa edellytetään, että kyseessä oleva perheenjäsen on asunut ”tässä jäsenvaltiossa säännönmukaisesti vähintään kolme vuotta”. Tästä seuraa, että ratkaisevaa ei ole se, onko kyseessä oleva henkilö asunut maassa, vaan se, onko hän asunut siellä säännönmukaisesti. Käsitteäkseni päätöksen N:o 1/80 laatijat ovat tällä ilmaisulla tarkoittaneet, että henkilön on täytynyt täyttää ne olennaiset edellytykset, jotka liittyvät henkilölle hänen saavuttuaan kyseessä olevan jäsenvaltion alueelle myönnettyyn oleskeluoikeuteen ja tämän oleskeluoikeuden tulevaan uusimiseen. Henkilö ei voi saada oikeuksia pelkästään asumalla kyseessä olevan valtion alueella.

94. Unionin tuomioistuin ei ole antanut ratkaisua tästä seikasta 7 artiklan näkökulmasta. Samankaltainen päätöksen N:o 1/80 6 artiklaan liittyvä ongelma tuli kuitenkin esille asiassa Kol,⁴³ jossa oli kyse tähän artiklaan sisältyvän ilmaisun ”säännönmukainen työskentely” tulkinnasta. Tuolloin yhteisöjen tuomioistuin totesi, että työntekijälle ei voi syntyä 7 artiklan mukaisia oikeuksia siltä ajalta, jolta hän on tehnyt väärän ilmoituksen. Näin ollen hänen oleskelulupansa voitiin saattaa uudelleen kyseenalaiseksi väärän ilmoituksen paljastumisen jälkeen.⁴⁴

95. Ennakkoratkaisupyynnössä ei kuitenkaan millään tavoin viitata siihen, että kantajan tapauksessa olisi kyse petoksesta. Mikään ei etenkään viittaa siihen, että kyseessä olisi ollut lumeavioliitto. Kun otetaan huomioon edellä 87 kohdassa esittämäni näkemys, ei myöskään voida väittää, että tietoja olisi jätetty ilmoittamatta. Saksan hallitus väittää huomautuksissaan, että tietojen ilmoittamatta jättäminen on osoitus vilpistä. Mielestäni väite on perusteeton, joten se on hylättävä.

96. Kantaja väittää, että luottamuksensuojan periaate estää jäsenvaltioita peruuttamasta oleskeluoikeutta sen jälkeen, kun kolmen vuoden ajanjakso on päättynyt. Perheenjäsen voi kuitenkin luottaa perustellusti siihen, että hänellä on oikeus vedota kyseessä olevan artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisiin oikeuksiin kolme vuotta kestäneen säännönmukaisen asumisen jälkeen. Kantajan huomautukset ovat mielestäni siten virheelliset.

97. Kysymyksessä 2 tiedustellaan, onko olemassa ”jokin muu yhteisön oikeuden oikeudellinen periaate”, joka estää toimivaltaisia kansallisia viranomaisia kyseenalaistamasta 7 artiklan mukaisesti oletettavasti syntyneen oleskeluoikeuden sen jälkeen, kun tämän artiklan mukaisten oikeuksien syntymiseen edellytettävä kolmen vuoden ajanjakso on päättynyt.

43 – Mainittu edellä alaviitteessä 9.

44 – Tuomion 26 kohta.

98. Olen jo edellä viitannut edellytykseen, jonka mukaan on noudatettava Euroopan ihmisoikeussopimusta sekä suhteellisuuden, oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan peruseriaatteita. Nämä kaikki voivat rajoittaa kansallisten viranomaisten vapautta toteuttaa tietynlaisia toimenpiteitä tietyssä tilanteessa. Mielestäni ne eivät vaikuta periaatteeseen, jonka mukaan tällainen oleskeluoikeus voidaan kyseenalaistaa edellä mainitun kolmen vuoden ajanjakson päätyttyä.

ensimmäinen luetelmakohta ei estä toimivaltaisia kansallisia viranomaisia kyseenalaistamasta 7 artiklan mukaisesti oletettavasti syntyntä oleskeluoikeutta sen jälkeen, kun tämän artiklan mukaisten oikeuksien syntymiseen edellytettävä kolmen vuoden ajanjakso on päättynyt.

99. Kuten edellä 75 kohdassa on todettu, kansallinen tuomioistuin pystyy nähdäkseeni ratkaisemaan kantajan oleskeluoikeutta Alankomaissa koskevan asian jo kysymykseen 1b ehdottamani vastauksen perusteella. Jos unionin tuomioistuin kuitenkin katsoo tarpeelliseksi käsitellä myös kysymyksiä 1a ja 2, ehdotan, että se vastaa, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan

Kysymykset 3a ja 3b

100. Kysymyksiin 1 ja 2 ehdottamieni vastausten vuoksi näihin kysymyksiin ei ole tarpeen vastata.

Ratkaisuehdotus

101. Ehdotan näin ollen, että unionin tuomioistuin vastaa Rechtbank 's-Gravenhagen esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- 1) Kysymykseen 1b olisi vastattava, että ETY–Turkki-assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäistä alakohtaa on tulkittava siten, että se estää jäsenvaltiota päättämästä siinä tarkoitettua kolmen vuoden

ajanjakson aikana, että jos perheenjäsen, jolle on myönnetty lupa tulla maahan, solmii avioliiton, hän ei voi enää vedota tämän määräyksen mukaisiin oikeuksiinsa, vaikka hän asuisi edelleen turkkilaisen työntekijän luona.

- 2) Jos unionin tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi käsitellä myös kysymyksiä 1a ja 2, niihin olisi vastattava, että päätöksen N:o 1/80 7 artiklan ensimmäisen kohdan ensimmäinen luetelmakohta ei estä toimivaltaisia kansallisia viranomaisia kyseenalaistamasta 7 artiklan mukaisesti oletettavasti syntynyttä oleskeluoikeutta sen jälkeen, kun tämän artiklan mukaisten oikeuksien syntymiseen edellytettävä kolmen vuoden ajanjakso on päättynyt.

- 3) Kysymyksiin 3a ja 3b vastaaminen on joka tapauksessa tarpeetonta.